

Εισαγωγή στη Νεοελληνική Ιστορία

Ενότητα 6η: Η Ελλάδα του Όθωνα

Ελευθερία Μαντά,
Λέκτορας Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

6. Η Ελλάδα του Όθωνα

Περιεχόμενα ενότητας

6.1 Η περίοδος της Αντιβασιλείας

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας

6.3 Η συνταγματική μοναρχία

6.4 Ο Κριμαϊκός Πόλεμος (1853-1856)

6.5 Το τέλος της δυναστείας

Σκοποί ενότητας

Σκοπός της Ενότητας είναι να παρουσιάσει στον αναγνώστη τις πρώτες δεκαετίες ελεύθερου βίου του ελληνικού κράτους. Εξετάζονται οι θεσμοί, η οργάνωση του κράτους, η οικονομία, η συγκρότηση της κοινωνίας, η εξωτερική πολιτική κ.λπ. Επίσης, οι συνθήκες που οδήγησαν στην αλλαγή της δυναστείας, στο τέλος της εποχής αυτής.

Λέξεις-κλειδιά ενότητας

Όθωνας

Ελλάδα-βασίλειο

Αντιβασιλεία

Μεγάλη Ιδέα

Ανατολικό Ζήτημα

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (1/14)

6.1.1 Ο βασιλιάς

30-1-1833: Άφιξη στο Ναύπλιο του Όθωνα, της Αντιβασιλείας και μελών της συνοδείας.

6.1.2 Το πολίτευμα

Τα πρωτόκολλα 1829, 1830, 1832 προέβλεπαν κράτος ανεξάρτητο με κληρονομικό ηγεμόνα. Ο Όθωνας και η Αντιβασιλεία ήταν προσηλωμένοι στην απόλυτη μοναρχία.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (2/14)

6.1.3 Η Αντιβασιλεία

6.1.3.1 Η πρώτη Αντιβασιλεία

1. Κόμης Γιόζεφ φον Άρμανσμπεργκ, είχε τη γενική εποπτεία της διακυβέρνησης, αργότερα ανέλαβε και τα οικονομικά
2. Καθηγητής Λούντβιχ φον Μάουρερ, νομικός, θα αναλάμβανε τα θέματα της δικαιοσύνης, της παιδείας και της Εκκλησίας
3. Αντιστράτηγος Καρλ Βίλχελμ φον Χάιντεκ, γνωστός φιλέλληνας, θα αναλάμβανε τα στρατιωτικά και ναυτικά ζητήματα

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (3/14)

Η πρώτη κυβέρνηση διορίστηκε υπό τον Σπ. Τρικούπη.
Βασιλικό διάταγμα της 3/15-4-1833: Σύσταση των
υπουργείων, καθορισμός των εξουσιών του
υπουργικού συμβουλίου. Οι υπουργοί (γραμματείς) θα
διορίζονται από την Αντιβασιλεία και ο πρόεδρος του
υπουργικού συμβουλίου από τον βασιλιά.

Τα υπουργεία ή Γραμματείες της Επικρατείας ήταν
επτά: Βασιλικού Οίκου και Εξωτερικών, Δικαιοσύνης,
Εσωτερικών, Εκκλησιαστικών και Δημοσίου
Εκπαιδεύσεως, Οικονομικών, Στρατιωτικών, Ναυτικών.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (4/14)

6.1.3.2 Η δεύτερη Αντιβασιλεία

20 Μαΐου/1 Ιουνίου 1835: Ενηλικίωση του Όθωνα και ανάρρησή του στο θρόνο. Ο Άρμανσμπεργκ παρέμεινε στην εξουσία ως αρχιγραμματέας της Επικράτειας. Την πραγματική εξουσία ασκούσε το ανακτοβούλιο, μια μικρή κλειστή ομάδα που βοηθούσε τον αρχικαγκελάριο να διευθύνει με αυθαίρετο τρόπο.

10-11-1836: Ο Όθωνας παντρεύτηκε την Αμαλία του Όλντεμπουργκ.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (5/14)

3/15-2-1837: Ο βασιλιάς υπέγραψε τρία διατάγματα:

- i. την απόλυση του Άρμανσμπεργκ
- ii. την κατάργηση της θέσης του αρχιγραμματέα
- iii. τον διορισμό του Ιγνάτιου φον Ρούντχαρντ ως αρχηγού του βασιλικού οίκου (=υπουργικό συμβούλιο) και γραμματέα επί των Εξωτερικών

Ο Ρούντχαρντ επιδίωξε διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του και περιορισμό της απολυταρχικής εξουσίας του μονάρχη. Σύντομα συγκρούστηκε με το βασιλιά, ο οποίος έδειχνε αποφασισμένος να ελέγχει τα ηνία της εξουσίας, να βασιλεύει και να κυβερνά. Στις 8-12-1837 παραιτήθηκε.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (6/14)

6.1.4 Μέτρα στο εσωτερικό

Η Αντιβασιλεία διαίρεσε τη χώρα σε 10 νομαρχίες και 47 επαρχίες. Την κατώτερη διοικητική βαθμίδα αποτελούσαν οι δήμοι. Στις 30-9-1834 η Αθήνα ορίστηκε ως νέα πρωτεύουσα του βασιλείου.

Στελέχωση του κράτους: Η πολιτική πρόσληψη Βαυαρών στις ελληνικές κρατικές υπηρεσίες ταυτιζόταν για την Αντιβασιλεία με την προσπάθεια να εξευρωπαϊστεί η Ελλάδα μέσω των διοικητικών και τεχνικών γνώσεων της Δύσης. Αλλά και η Αυλή, ο βασιλικός οίκος και η υπαλληλία στελεχώθηκαν από Βαυαρούς.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (7/14)

Αναδιοργάνωση του στρατού: Η Αντιβασιλεία επιθυμούσε οργάνωση ένοπλων δυνάμεων πιστών στο στέμμα, που θα εγγυόνταν εξωτερική και εσωτερική ασφάλεια, με δυτικού τύπου ιεραρχία, οργάνωση, πειθαρχία και κεντρική μισθοδοσία.

Διάταγμα 25-2/9-3-1833: Διάλυση όλων των μονάδων των ατάκτων και του τακτικού στρατού, πλήρης αναδιοργάνωση με πεζικό, ιππικό, πυροβολικό και μηχανικό και εκπαίδευση στον οπλισμό, την τακτική και την πειθαρχία.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (8/14)

Οικονομία: Η δημοσιονομική κατάσταση ήταν αποκαρδιωτική, το δημόσιο ταμείο ήταν σχεδόν κενό. Κύριο ζητούμενο ήταν η αύξηση των κρατικών εσόδων ώστε να καλυφθούν το έλλειμμα του προϋπολογισμού, οι τόκοι των δανείων που είχαν συναφθεί κατά την επαναστατική εποχή και η αποζημίωση προς την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Έγινε προσπάθεια αναμόρφωσης του συστήματος συλλογής των φόρων και δημιουργήθηκε σώμα εποπτείας των δημόσιων οικονομικών, το Ελεγκτικό Συνέδριο (27-9/9-10-1833).

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (9/14)

26-5/7-6-1835: Νόμος 'περί προικοδοτήσεως ελληνικών οικογενειών', έδινε το δικαίωμα συμμετοχής στη διανομή κλήρων (μέχρι 40 στρέμματα) από εθνικές γαίες σε όλους τους Έλληνες πολίτες που είχαν συμμετοχή στον απελευθερωτικό Αγώνα έναντι ενός χρεολυσίου. Οι στόχοι ήταν οικονομικοί και πολιτικοί (δημιουργία τάξης μικροϊδιοκτητών πιστών στο στέμμα, αποκατάσταση πρώην αγωνιστών). Η ανταπόκριση όμως ήταν μικρή.

Το 1833 καθιερώθηκε η ασημένια και η χρυσή δραχμή και το 1835 ξεκίνησε η κυκλοφορία της. Το 1841 ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (10/14)

Εκκλησία: Η Αντιβασιλεία υποστήριζε ότι ο κλήρος έπρεπε να τεθεί υπό τον έλεγχο της κυβέρνησης.

23-7/4-8-1833: Βασιλικό διάταγμα που προέβλεπε τη σύσταση της αυτοκέφαλης και ανεξάρτητης «Ορθοδόξου Ανατολικής Αποστολικής Εκκλησίας του Βασιλείου της Ελλάδος». Την ευθύνη και εποπτεία αναλάμβανε το κράτος μέσω του υπουργείου (αρχηγός της Εκκλησίας αναγνωριζόταν ο βασιλιάς). Πενταμελής Διαρκής Ιερά Σύνοδος, διοριζόμενη από τη βασιλική κυβέρνηση, θα ασκούσε την εκκλησιαστική διακυβέρνηση.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (11/14)

Ο διακανονισμός του εκκλησιαστικού ζητήματος παρέμεινε σε όλη την περίοδο της απολυταρχίας μία από τις κύριες πηγές διαμαρτυρίας του λαού. Τελικά, στις 29-6-1850 εκδόθηκε ο Πατριαρχικός και Συνοδικός Τόμος που ανακήρυσσε αυτοκέφαλη την Εκκλησία της Ελλάδος.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (12/14)

Εκπαίδευση: Το βασιλικό διάταγμα Φεβρουαρίου 1834 έθεσε τις βάσεις της δημόσιας εκπαίδευσης. Η λαϊκή (μη θρησκευτική) στοιχειώδης εκπαίδευση γινόταν προσιτή σε όλους τους πολίτες.

Ίδρυση δημοτικών σχολείων σε δήμους, πόλεις, κωμοπόλεις και μεγάλα χωριά, με δικά τους έξοδα. Φοίτηση υποχρεωτική, επταετής και αλληλοδιδασκτική μέθοδο. Γλώσσα η αρχαίζουσα, με τη γραμματική της αττικής διαλέκτου, καθιστούσε δύσκολη την κατανόηση από τους μαθητές.

6.1 Η περίοδος της αντιβασιλείας (13/14)

Μέση εκπαίδευση:

- i. α' βαθμίδα – ελληνικό σχολείο, με τρεις τάξεις
- ii. β' βαθμίδα – γυμνάσιο, με τέσσερις τάξεις

Επαγγελματικές σχολές: Εμπορικές, Εκκλησιαστικές, Ναυτικές, Γεωργικές, Πολυτεχνικό Σχολείο (Αθήνα), Διδασκαλεία.

Ανώτατη εκπαίδευση: Απρίλιος 1837, δημοσιεύτηκε ο οργανισμός του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τέσσερις σχολές: Φιλοσοφία, Νομική, Θεολογία και Ιατρική. Εγκαινίασε μια νέα εποχή, αφού δημιούργησε την πρώτη ντόπια γενιά διανοουμένων.

6.1 Η περίοδος της αντιβασίλειας (14/14)

Περισσότερο προβληματική ήταν η εκπαίδευση των κοριτσιών. Θεσμικά δεν προβλέπονταν μικτά σχολεία. Ως το τέλος της περιόδου τα δημοτικά σχολεία θηλέων ήταν ελάχιστα (το 1856-57 τα κορίτσια ανέρχονταν στο 13,5% των μαθητών), τα ελληνικά λίγα (το 10,2% των μαθητών) και τα γυμνάσια ανύπαρκτα· η πρώτη φοιτήτρια στο πανεπιστήμιο έγινε δεκτή μόλις το 1890.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (1/8)

Στις 20-12-1837 ο βασιλιάς ανέλαβε προσωπικά την άσκηση της εξουσίας, με τη συνδρομή του βουλευτηρίου, που αποτελούνταν από Βαυαρούς. Από τότε έγινε φανερό ότι ο Όθωνας ήταν αντίθετος στην αρχή του συνταγματισμού. Έχοντας επίγνωση της δημοτικότητάς του στον λαό θεωρούσε τον εαυτό του τον καλύτερο γνώστη του λαϊκού συμφέροντος. Η δημοτικότητά του, όμως, ελάχιστα οφειλόταν στα προσωπικά του γνωρίσματα.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (2/8)

6.2.1 Διπλωματικές εξελίξεις - Μεγάλη Ιδέα

Η Ελλάδα του 1832 δεν θεωρήθηκε ως οριστική: Περιλάμβανε Πελοπόννησο, Στερεά Ελλάδα, Εύβοια, Σκύρο, Κυκλάδες, ή 750 χιλ. Έλληνες, ενώ στην Οθωμανική Αυτοκρατορία διαβιούσαν ακόμη 2 εκατομμύρια Έλληνες.

Υπέρτατος στόχος: Απελευθέρωση όλων των αλύτρωτων Ελλήνων και ένωση των ελληνικών εδαφών με την Ελλάδα.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (3/8)

6.2.2 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος 1839-41

Η κρίση ξεκίνησε τον Ιούνιο του 1839, όταν ξέσπασε τουρκοαιγυπτιακός πόλεμος και οι δυνάμεις του Μεχμέτ Αλί της Αιγύπτου έφεραν την Πύλη στα πρόθυρα της κατάρρευσης.

Η κρίση έθεσε το πρακτικό ερώτημα πώς θα εκμεταλλευόταν το ελληνικό κράτος την ευκαιρία για να απελευθερώσει την πλειονότητα των Ελλήνων που βρίσκονταν υπό οθωμανική κυριαρχία.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (4/8)

Επικρατούσαν δύο απόψεις:

1. Το ελληνικό βασίλειο ήταν μέρος της ευρωπαϊκής οικογένειας και όργανο με στόχο να εξασφαλίζει ευδαιμονία για τους πολίτες. Επομένως, το κράτος όφειλε να αποβλέπει σε διακανονισμό των σχέσεών του με τους γείτονες, να επιδιώκει ειρηνικές διευθετήσεις και να συγκεντρώνει τη φροντίδα του στις εσωτερικές υποθέσεις.
2. Το κράτος ήταν η προσωρινή στρατιωτική βάση από όπου θα εξορμούσαν οι Έλληνες για να απελευθερώσουν τους σκλαβωμένους αδελφούς. Επομένως, κάθε κυβέρνηση είχε το अपαράγραπτο ιστορικό δικαίωμα να εκμεταλλεύεται τις δυνατότητες προς απελευθέρωση.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (5/8)

Ο βασιλιάς επιθυμούσε την εκδήλωση αλυτρωτικών κινημάτων, αλλά όχι να έρθει σε σύγκρουση με την Ευρώπη, η δε Βρετανία τον πίεζε για επίδειξη ψυχραιμίας και μετριοπάθεια.

Σειρά από αποτυχημένες προσπάθειες για υποκίνηση εξεγέρσεων σημειώθηκαν στη Θεσσαλία, τη Μακεδονία και την Κρήτη (Οκτώβριος 1840 έως 1841). Η Βρετανία απείλησε με την επιβολή πειθαρχικών μέτρων εναντίον της Ελλάδας. Οι απειλές στάθηκαν τελικά ικανές να εξαναγκάσουν τον Όθωνα σε υπαναχώρηση.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (6/8)

6.2.2.1 Επιπτώσεις στο εσωτερικό

Με το τέλος της κρίσης του Ανατολικού Ζητήματος το στέμμα βρέθηκε σε δύσκολη θέση, αφού τελικά φάνηκε ότι δεν πέτυχε τίποτα από αυτήν.

Η οικονομική κρίση του 1843 αποτέλεσε το κατάλληλο πλαίσιο για την εκδήλωση των εσωτερικών αντιδράσεων. Τον Ιανουάριο η χώρα πληροφόρησε τις Δυνάμεις ότι αδυνατούσε να πληρώσει τα τοκοχρεολύσια των δανείων της.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (7/8)

Τον Μάιο ξεκίνησαν συζητήσεις στο Λονδίνο, οι οποίες κατέληξαν σε συμφωνία για την επιβολή οικονομικού ελέγχου και τη δέσμευση εσόδων του ελληνικού κράτους για την πληρωμή των τοκοχρεολυσίων. Την εφαρμογή της συμφωνίας θα επέβλεπε διεθνής επιτροπή.

Η κακή οικονομική κατάσταση και η επιβολή του ελέγχου ενέτειναν την εσωτερική δυσαρέσκεια. Ο στρατός, από τα πρώτα θύματα των περικοπών, εναντιώθηκε στον Όθωνα αφαιρώντας του έτσι ένα σημαντικό στήριγμα.

6.2 Η περίοδος της απόλυτης μοναρχίας (8/8)

6.2.3 Η επανάσταση της 3ης/15ης Σεπτεμβρίου 1843

Ηγετική μορφή ο Δημήτριος Καλλέργης, αρχηγός του ιππικού. Ο Όθωνας αρχικά δεν είχε σαφή εικόνα της κατάστασης, την οποία δεν μπόρεσε να ελέγξει. Η απαίτηση ήταν Σύνταγμα.

Ο βασιλιάς συμφώνησε, υπέγραψε τα διατάγματα για τον σχηματισμό προσωρινής κυβέρνησης και τη σύγκληση συντακτικής εθνοσυνέλευσης και η κυβέρνηση ορκίστηκε: Πρωθυπουργός και υπουργός Εξωτερικών ο Ανδρέας Μεταξάς με κύρια αποστολή να οργανώσει εκλογές.

6.3 Η συνταγματική μοναρχία (1/4)

Το Νοέμβριο ξεκίνησε η Α΄ Εθνική Συνέλευση για την προετοιμασία του συντάγματος και ολοκληρώθηκε το Μάρτιο 1844. Η Ελλάδα έγινε συνταγματική μοναρχία.

Α΄ Σύνταγμα του Ελληνικού Βασιλείου

Κύριος συντάκτης-εισηγητής θεωρείται ο Λέων Μελάς. Ήταν συντηρητικό, εκχωρούσε μεγάλες αρμοδιότητες στον μονάρχη: Ο βασιλιάς ήταν ο ανώτατος αρχηγός του κράτους, πρόσωπο ιερό και απαραβίαστο. Μαζί με τη Βουλή (αιρετή, με τριετή θητεία) και τη Γερουσία (τα μέλη της διορίζονταν από το βασιλιά με ισόβια θητεία) είχε το δικαίωμα πρότασης νόμων.

6.3 Η συνταγματική μοναρχία (2/4)

Επίσης, του ανήκε η εκτελεστική εξουσία, την οποία ασκούσε μέσω των υπουργών του που διορίζε και έπαυε ο ίδιος. Είχε δικαίωμα να διαλύει τη Βουλή.

Περιείχε φιλελεύθερες διατάξεις για τα ατομικά δικαιώματα των πολιτών (προσωπική ελευθερία και ασφάλεια, μη αναδρομικότητα ισχύος των νόμων, απαγόρευση της δουλείας, άσυλο της κατοικίας, απαγόρευση βασανιστηρίων, απόρρητο των επιστολών).

Ανακήρυξε την ορθόδοξη ως επίσημη θρησκεία του κράτους, τη δε Εκκλησία της Ελλάδος αυτοκέφαλη.

6.3 Η συνταγματική μοναρχία (3/4)

6.3.1 Οι πρώτες συνταγματικές κυβερνήσεις

Ο Κωλέττης, επικεφαλής ενός γαλλορωσικού συνασπισμού, ηγήθηκε της πρώτης συνταγματικής κυβέρνησης (Αύγουστος 1844).

Κυβέρνησε αυταρχικά αγνοώντας τη Βουλή, περιφρονούσε τους νόμους και κάθε έννοια δικαιοσύνης και αμεροληψίας, χρησιμοποίησε τους διορισμούς στο δημόσιο και τις κρατικές επιχορηγήσεις ως όπλο. Πέθανε στις 31-8-1847.

6.3 Η συνταγματική μοναρχία (4/4)

Οι κυβερνήσεις που ακολούθησαν ήταν όλες αυλικές και με βραχύ βίο, συνεχίστηκαν οι ανωμαλίες στον πολιτικό βίο και το σύνταγμα δεν εφαρμοζόταν, οι εκλογές χαρακτηρίζονταν από νοθεία.

1847-48: Εξεγέρσεις στη Στερεά, αλυτρωτικές επιδρομές σε Θεσσαλία και Ήπειρο. Οι κινήσεις προκάλεσαν κρίση και διακοπή των σχέσεων με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ταυτόχρονα, εντάθηκε η βρετανική δυσαρέσκεια, με αφορμή τις απαιτούμενες εγγυήσεις για τα βρετανικά δάνεια του Αγώνα, απαιτήσεις στις οποίες ο Όθωνας αντιστεκόταν.

6.4 Ο Κριμαϊκός Πόλεμος (1853-1856) (1/4)

Ξέσπασε τον Οκτώβριο 1853 με αφορμή τον έλεγχο των Αγίων Τόπων.

Η Ελλάδα βρέθηκε σε αλυτρωτικό πυρετό, πίστεψε ότι είχε έρθει η ώρα πραγματοποίησης της Μεγάλης Ιδέας. Οι πολιτικοί ηγέτες και ο βασιλιάς παρέβλεψαν τα αντικειμενικά δεδομένα και τις πιθανές συνέπειες των ενεργειών τους και παρακίνησαν ανεπίσημα αλυτρωτικές επιδρομές στις παραμεθόριες περιοχές.

6.4 Ο Κριμαϊκός Πόλεμος (1853-1856) (2/4)

Οργανώθηκε η 'επανάσταση του Ραδοβιτσίου' (Άρτα, 15-1-1854) και επεκτάθηκε στη Θεσσαλία, με διακηρυγμένο στόχο την απελευθέρωση των αλύτρωτων Ελλήνων και την επέκταση των συνόρων. Το βασιλικό ζεύγος, ενστερνιζόμενο τους πόθους των Ελλήνων, υποστήριξε με ενθουσιασμό τα επαναστατικά κινήματα.

Η υποκίνηση των γεγονότων από Έλληνες πολιτικούς και στρατιωτικούς οδήγησε Αγγλία και Γαλλία σε παρέμβαση:

6.4 Ο Κριμαϊκός Πόλεμος (1853-1856) (3/4)

μετά τις πρώτες προειδοποιήσεις, προχώρησαν σε απόβαση στρατιωτικών σωμάτων στον Πειραιά και ναυτικό αποκλεισμό των λιμανιών. Ο Όθωνας υποχρεώθηκε (14-5-1854) σε κήρυξη της ελληνικής ουδετερότητας, διάλυση των επαναστατικών σωμάτων και κατάπαυση του ακήρυχτου πολέμου· δημιουργία νέας κυβέρνησης υπό τον Αλ. Μαυροκορδάτο, το λεγόμενο «υπουργείον κατοχής».

Η Ελλάδα δεν αντιλήφθηκε ότι στον Κριμαϊκό Πόλεμο, στρεφόμενη κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στρεφόταν κατά της Αγγλίας και Γαλλίας και εντασσόταν στο εχθρικό στρατόπεδο.

6.4 Ο Κριμαϊκός Πόλεμος (1853-1856) (4/4)

Το δίδαγμα: Η Ελλάδα, ως χώρα μικρή που είχε δημιουργηθεί με την παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, ήταν υποχρεωμένη να ακολουθεί απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία πολιτική που δεν θα συγκρουόταν με τα συμφέροντα των Δυνάμεων που ήλεγχαν τους θαλάσσιους δρόμους της Ανατολικής Μεσογείου.

Ως μακρά συνέπεια του Κριμαϊκού Πολέμου μπορεί να θεωρηθεί η έξωση του Όθωνα και η αλλαγή της δυναστείας.

6.5 Το τέλος της δυναστείας (1/4)

Μετά τη λήξη του ναυτικού αποκλεισμού (1857) συγκροτήθηκε διεθνής επιτροπή οικονομικού ελέγχου, με στόχο να εξετάσει τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Μετά από εργασίες δύο χρόνων διαπίστωσε προβλήματα στην είσπραξη των εσόδων, φόρων και δασμών, καταπατήσεις εθνικών γαιών και βοσκοτόπων, μη εφαρμογή των εισπρακτικών νόμων, καταχρήσεις, κακοδιοίκηση, φοροδιαφυγή, διαφθορά, αδιαφάνεια στη διάθεση του δημόσιου χρήματος.

1859: Η χώρα εξαναγκάστηκε σε διακανονισμό του χρέους της.

6.5 Το τέλος της δυναστείας (2/4)

Η αντιδυναστική πάλη ξεκίνησε με λαϊκές διαδηλώσεις το Μάιο-Ιούνιο 1859. Η μοναρχία απάντησε με κατασταλτικά μέτρα.

6-9-1861: Δολοφονική απόπειρα κατά της βασίλισσας.

Για τη μεταβολή του αντιδυναστικού κλίματος η κυβέρνηση Γ. Κολοκοτρώνη (7-6-1862) πρότεινε στο βασιλικό ζεύγος περιοδεία, που ξεκίνησε από τον Πειραιά στις 2-10-1862. Δύο μέρες μετά ξέσπασε εξέγερση που επεκτάθηκε γρήγορα μέχρι την Αθήνα.

6.5 Το τέλος της δυναστείας (3/4)

Στις 10 προς 11-10-1862 υπογράφηκε το «Ψήφισμα του Έθνους» από 25 πολιτικούς (Δεληγιώργη, Δηλιγιάννη, Κουμουνδούρο, Ζαΐμη, Βούλγαρη κ.ά.) που καταργούσε τη δυναστεία του Όθωνα αλλά όχι το πολίτευμα, συγκροτούσε προσωρινή κυβέρνηση υπό τον Δημ. Βούλγαρη και συγκαλούσε εθνική συνέλευση για την εκλογή νέου ηγεμόνα.

6.5 Το τέλος της δυναστείας (4/4)

Ο Όθωνας επέστρεψε στον Πειραιά στις 11-10-1862, αλλά του απαγορεύθηκε η αποβίβαση στο λιμάνι. Αντιμέτωπος με τη λαϊκή οργή και την εχθρική αδιαφορία των ξένων, εγκατάλειψε τη χώρα.

Η έξωση συμβόλιζε το θρίαμβο της βρετανικής πολιτικής, θρίαμβο που επιβεβαιώθηκε από τις εξελίξεις. Στις 18-3-1863 η Εθνοσυνέλευση αναγόρευσε τον Δανό πρίγκιπα Γεώργιο Χριστιανό Γουλιέλμο του οίκου Χόλσταϊν-Γλίξμπουργκ συνταγματικό βασιλέα, με το όνομα Γεώργιος Α΄, Βασιλεύς των Ελλήνων.

Βιβλιογραφία (1/2)

- Αναστασιάδης Γ., *Πολιτική και Συνταγματική Ιστορία της Ελλάδας 1821-1941*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 2001.
- Bremer F., *Η Ελλάδα και οι Έλληνες την εποχή του Όθωνα*, Κάτοπτρο, Αθήνα 2002.
- Πετρόπουλος Γ.Α., *Πολιτική συγκρότηση κράτους στο ελληνικό Βασίλειο (1833-1843)*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1985-6.
- Σκοπετέα Έλ., *«Το πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα, Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα 1830-1880*, Πολύτυπο, Αθήνα 1988.

Βιβλιογραφία (2/2)

1988.

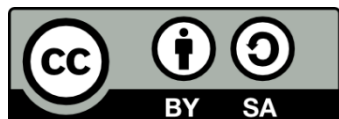
- Σφυρόερας Β., *Η περίοδος της Βασιλείας του Όθωνος 1833-1862*, Αθήναι 1970.
- Φωτιάδης Δ.Α., *Η έξωση του Όθωνα*, Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 1988.
- Φωτιάδης Δ.Α., *Η μοναρχία του Όθωνα*, Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 1988.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Στυλιανή Καλτσογιάννη
Θεσσαλονίκη, 10/09/2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ